

Rasespesifikk avlsstrategi (RAS) AFGHANSK MYNDE

Versjon 1. Gyldig t.o.m. 01.01.2021.

**Norsk
Kennel Klub**
HUNDEEIERNES ORGANISASJON

Innhold

Innhold	3
Innledning.....	5
Generelt.....	6
Rasens historie; bakgrunn og utvikling	6
Overordnet mål for rasen	7
Rasens populasjon.....	8
Populasjonsstørrelse	8
Gjennomsnittlig kullstørrelse	8
Datagrunnlag på gjennomsnittlig kullstørrelse.....	8
Innavlsgrad.....	9
Bruk av avlsdyr	10
Innhenting av avlsmateriale fra andre land.....	10
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	10
Langsiktige mål:	10
Kortsiktige mål:	11
Helse	12
Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen	12
Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter	12
Andre opplysninger	12
Forekomst av reproduksjonsproblemer	13
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	13
Langsiktige mål:	13
Kortsiktige mål:	13
Atferd, mentalitet og bruksegenskaper	14
Atferdsproblemer	14
Jaktprøver, bruksprøver og mentaltester	14
Prioritering og strategi for å nå målene	14
Eksteriør	15
Generelt.....	15
Eksteriørbedømmelser.....	15
Overdrevne eksteriørtrekk.....	15
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	16
Prioritering og strategi for å nå målene	16
Oppsummering	17
Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål	17
Plan for videre arbeid i klubben	17
Referanser	18

Innledning

Norsk Myndeklubb (NMK) representerer alle mynderasene med unntak av greyhound og irsk ulvehund. Klubben er organisert med et styre og med arbeidsutvalg for hver rase. Disse består av inntil 7 medlemmer som velges på generalforsamlingen.

I 2012 startet Norsk Kennel Klub (NKK) arbeidet for at alle raser skal få sin egen skriftlige avlsstrategi. Raseklubbene sitter inne med mye informasjon, og NMK har fått i oppdrag å utarbeide RAS for sine raser.

Styret i NMK har delegert utarbeidelse av Rasespesifikke avlsstrategier (RAS) for hver rase til de spesifikke arbeidsutvalgene. Dokumentet skal si noe om rasens kvaliteter og fortrinn, så vel som definere avlsmessige utfordringer og forbedringspotensial. RAS skal bidra til tydelige definisjoner av målene raseklubbene har for rasen, og være et verktøy for å sikre sunn hundeavl også i fremtiden.

Arbeidet med RAS for afghansk mynde ble startet opp av Arbeidsutvalget for afghansk mynde 2012/2013 og alle oppdretter i Norge fikk mulighet til å komme med innspill. Diverse utkast er blitt sendt inn til styret i NMK i 2013, 2014 og 2015. Utkast har også vært til høring hos avlskonsulent og veterinær i NKK.

Endelig versjon er blitt ferdigstilt av Arbeidsutvalget for afghansk mynde, NMK, i januar 2016.

Generelt

Rasens historie; bakgrunn og utvikling

Afghansk mynde er kjent under en rekke forskjellige navn som balkh tazi, barutzhy hound, baluchi og kabul tazi.

En afghansk mynde skal gi inntrykk av eleganse, arroganse, reserverthet, villskap og en følelse av «kongen på haugen», der den ofte kan ses stående på en høyde og skue ut over markene.

Rasen har sin opprinnelse i fjellområdene i Sentral-Asia. De fleste som kom til Europa, stammet fra Afghanistan, Nord-India og dagens Pakistan.

Det er vanskelig å si nøyaktig hvor gammel rasen er, men man tror den er 5000 år pga. grotte tegninger i Afghanistan av lignende hunder. Den afghanske mynden er dermed opprinnelig en av våre eldste hunderaser av type. Det sies at afghansk mynde var en av de som var med i Noas ark.

I rasens hjemland blir den fortsatt brukt som jakthund med sine brukeregenskaper, mens den i store deler av resten av verden er en selskapshund.

Hundene ga et homogent inntrykk, men det var store innbyrdes forskjeller i detaljene etter hvor de stammet fra. De som stammet fra fjellområdene, var mindre enn de fra sletteområdene. De var kvadratisk bygd, velvinklet i forhold til typen, hadde lange, men ikke spesielt forfinede hoder, og de hadde rikelig med tykk pels. De som stammet fra sletteområdene, var mer rektangulært bygd, typisk langlemmet og ga et mer forfinedt inntrykk. De hadde lange edle hoder, pelsen var mindre rikelig enn fjellhundenes med et silkeaktig preg.

Felles for dem alle var at de var lettbygd, og hovedinntrykket var en kombinasjon av kraft og eleganse. Kjevener var svært kraftige, og tennene store. Potene, som var svært store, ble kalt «dinnerplate feet» av engelskmennene. Uansett grad av «forfinethet» var benstammen kraftig, og musklene lange, flate og sterke.

Av temperament var de skeptiske mot alt fremmed, både fremmede mennesker, steder og gjenstander. Ikke fordi de var sky, men mer som en forsiktighet slik ville dyr har for å overleve.

En afghansk mynde er en jeger, og den ble brukt til jakt på hare, antilope, villsvin og snøleopard. Hundene kunne jakte i flokk, og da på større byttedyr som klovdyr og større rovpattedyr. Hundene jaktet ofte parvis og samarbeidet under jakten – den ene jaget byttet mens den andre drepte det. Afghanske mynder jager primært med synet, og de har et skarpt blikk som fanger opp alle bevegelser. De ser svært godt på lang avstand, noe som gjør at jaktinstinktet kommer når de ser små bevegelser i horisonten. Det er da afghaneren kobler vekk omverdenen og kun fokuserer på sitt bytte.

Fra gammelt av ble rasen også brukt til å gjete hester, sauer og kyr i hjemlandet.

Spesifikt for afghansk mynde, uansett type, var evnen til å jage i høy hastighet, opptil 50 km per time i svært kupert terreng. Som andre mynder kunne de snu «på femøringen». De var usedvanlig stø på foten, de tråkket aldri feil, kolliderte ikke med mennesker eller gjenstander, og de var mestere i å beregne avstand.

Hundene fra fjellområdene løp med hodet mer hevet enn slettehundene, man sier at de løp som en gyngest! De holdt ofte øye med fuglene som markerte hvor de kunne finne et bytte. Slettehundene var raskere og løp mer i en bølgebevegelse som andre mynder, de holdt heller ikke hodet like høyt.

De var svært selvstendige og mindre samarbeidsvillige enn mange andre mynder.

I temperament kunne disse hundene være temmelig skarpe, noen var svært sky, mens andre var vennlige hunder. Fjellhundene var noe mer vennlige og sosiale enn slettehundene. Felles for dem begge var at sammenliknet med andre hunder kunne virke fjerne; de så ikke på deg, men gjennom deg – som om de var opptatt av noe langt, langt borte. Det er dette som kalles det orientalske uttrykket.

Den første afghanske mynden kom til Norge i 1938. Dette var en to år gammel tise, Khasu of Chaman, som ble kjøpt drektig fra England av Isabella Cavallini Tønnesen. Denne tisen var paret med Taj Akbar of Chaman. Kullet hennes ble grunnstammen i den norske afghanerpopulasjonen.

Gjennom tidene har det vært importert hunder blant annet fra Sverige, Danmark, Finland, Tyskland, USA, England og Australia. De som har importert, har kjøpt det de selv har ønsket. Har importene vært brukt i avl, så har stort sett eieren brukt dem selv.

Overordnet mål for rasen

Afghansk mynde skal være en sterk, sunn, modig og selvstendig jagende hund. Den skal ha en kombinasjon av styrke/kraft og eleganse. Det ene må ikke gå på bekostning av det andre.

Av temperament kan den virke fjern, men aldri sky eller aggressiv. Den skal være tilgjengelig, den må gjerne vise at den ikke liker å bli håndtert av fremmede, men skal akseptere det.

Det er ønskelig at den er en god utstillingshund, en god lure coursing-hund og en snill familiehund med alle sine instinkter i behold.

Rasens populasjon

Populasjonsstørrelse

Afghansk mynde har alltid vært en tallmessig liten rase her til lands. Fra 200–300 i slutten av 1960-årene, hadde den en «boom» i 1970-årene, og siden en jevn nedgang. På verdensbasis ble det født 11 480 valper i 1989 og 840 i 2011. Man har sett parallell utvikling i USA og Storbritannia (UK).

Det er ca. 280 afghanske mynder i Norge i dag. Vi regner da en gjennomsnittsalder på 10 år, selv om rasens levealder er rundt 12 år.

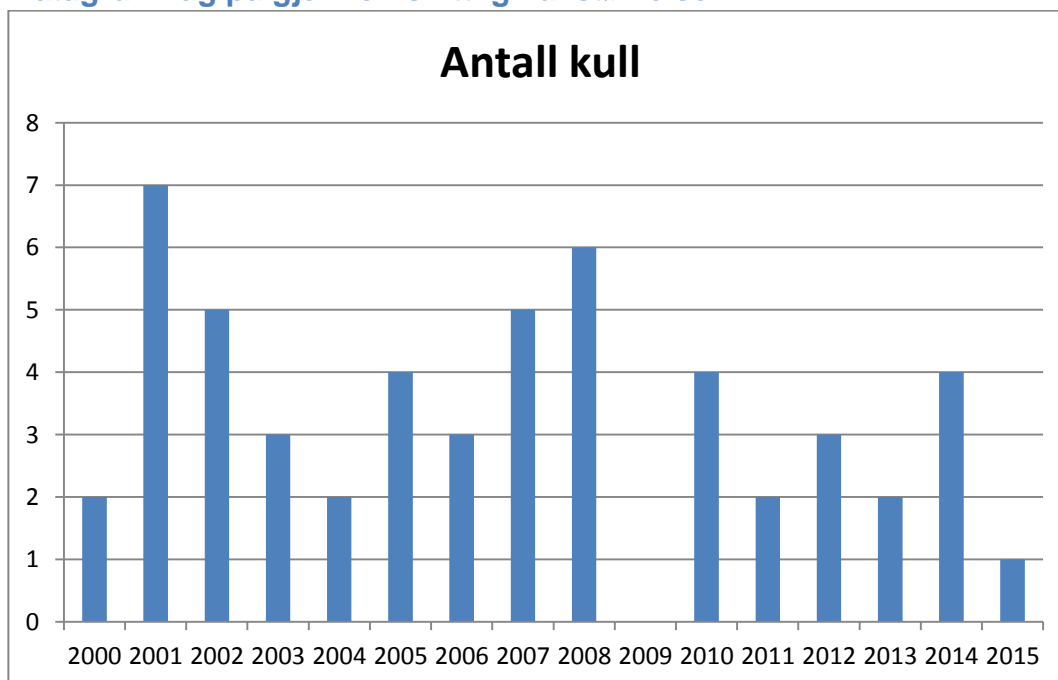
Fra 1.1.2005 til dags dato er det født 228 afghanske mynder i Norge, fordelt på 35 kull. I 2009 ble det ikke født noen. I samme periode ble det importert 61 afghanske mynder fra diverse land.

Gjennomsnittlig kullstørrelse

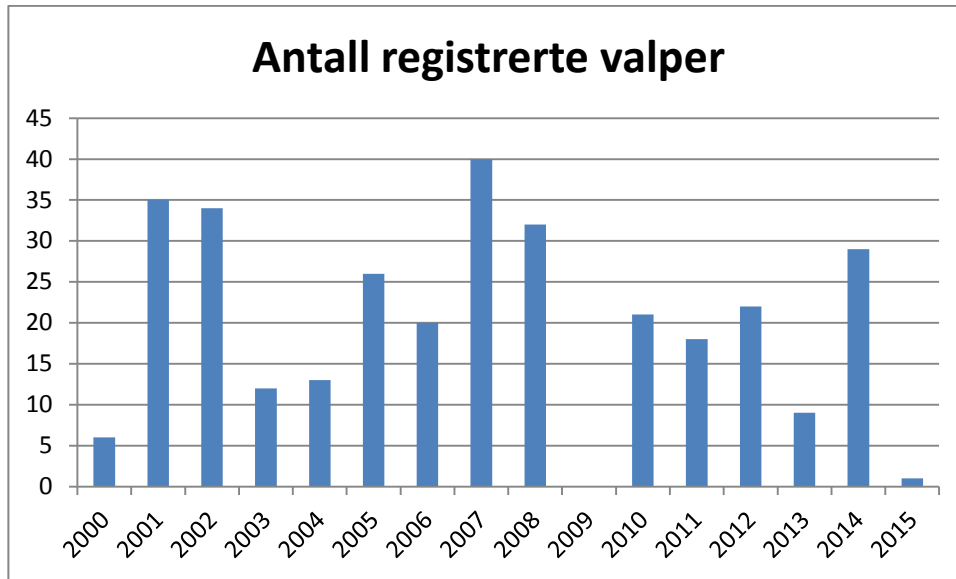
Fra Dogweb har man gått igjennom antall registrerte valpekull fra 1.1.2000 fram til 31.12.2015. Kullstørrelsen av antall registrerte valper har variert fra 1-11.

Gjennomsnittlig kullstørrelse totalt er 6 valper per kull. I 2009 var det ingen registrerte valpekull. Årlig gjennomsnittlige valpekull har ligget mellom 1-9 valper, dette gir en gjennomsnittlig årlig valpekullstørrelse på 5,7 valper (2009 ikke medregnet).

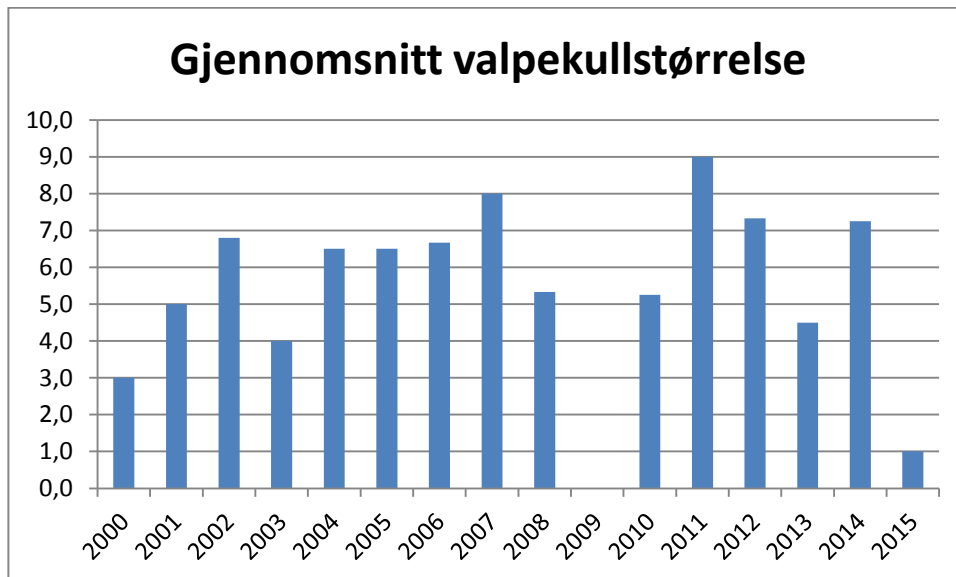
Datagrunnlag på gjennomsnittlig kullstørrelse

Tabell 1: Antall registrerte kull per år i Norge fra 1.1.2000 til 31.12.2015.

Tabell 2: Antall Registrerte valper per år fra 1.1.2000 til 31.12.2015

Tabell 3: Gjennomsnittlig årlig kullstørrelse fra 2000 til 2015

Innavlsgrad

Siden 1995 til og med 2012 har 10 oppdrettere oppdrettet til sammen 78 kull.

Innavlsgrad er på 1,95% i perioden 2010-2015. Dette ligger under NKK sin anbefaling på 2,5% på gjennomsnittlig innavlsgrad for en rase. Man må ta et visst forbehold da denne innavlsgraden er beregnet ut i fra opplysninger i Dogweb, og den kan bli for lav med mange importere.

NKKs anbefalte grense per kull er 6,25%, og oppdrettere bør ikke overskride denne.

Bruk av avlsdyr

NKKs grunnleggende anbefaling er at en hund ikke bør ha flere avkom enn tilsvarende 5% av antall registrerte hunder i rasepopulasjonen i en 5-års periode. For afghansk mynde i Norge tilsvarer dette 5,2 valper. Det er derfor viktig å fokusere på å øke den genetiske variasjonen med å spre kullene på flere hunder, samt unngå innavl og matadoravl.

Man burde stille høyere krav til hunder som får mange avkom, enn hunder som bare får ett kull. Da Afghansk mynde er en liten rase er det viktig å være kritisk til dem som blir brukt mest, samt at avlsdyr ikke burde få sitt andre kull før etter fylte 3 år og da med AD/HD test. Hunder som blir brukt mye burde være av høy standard.

Innhenting av avlsmateriale fra andre land

Etter at karantene-reglene ble forandret tidlig i 1990-årene, har det vært mye samarbeid med utlandet. Sverige har i alle år vært et viktig land å hente avlsdyr fra. En tidligere undersøkelse viste at ca. halvparten av tilveksten av afghanske mynder i Norge utgjøres av import, og da særlig fra Sverige.

Avlsmateriale har blitt kjøpt inn fra Sverige, Finland, England, USA, Australia, Tyskland, Italia og Frankrike. Tisper har blitt paret i Finland, Sverige, Danmark, Belgia, Italia, Tyskland, Frankrike, Romania og USA. Det har blitt brukt importert sæd blant annet fra England, USA, Australia og Nederland.

Det viktigste ved bruk av importene er at de hindrer den gamle stammen i å forfalle på grunn av for tett innavl. Det er også viktig at oppdrettere innhenter nok informasjon ved bruk av avlsmateriell fra andre land. Sjekker om disse hundene kan utfylle feil og mangler som eventuelt burde forbedres i sitt eget avlsmateriale.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

NMK og Arbeidsutvalget har som mål for rasen å fortsette arbeidet med å få frem funksjonelle, friske og mentalt sunne hunder.

Langsiktige mål:

- Afghanske mynder som blir formidlet gjennom Norsk Myndeclubb, skal være avlet etter rasens standard og NKKs etiske retningslinjer.
- De skal være sunne og friske, ha et stabilt gemytt, være velegnet for blant annet lure coursing, utstilling og som familiehunder.
- Man bør sette visse krav til bruk av avlsdyr, mulig de burde ha oppnådd en minimums premiegrad. Dette for at man skal kunne benytte de aller beste i videre avl.

Å øke antall individer som også kan brukes videre avl, både på kort og lang sikt.

Kortsiktige mål:

- Få en oversikt over populasjon gjennom tallmateriale som allerede finnes på Dogweb og i andre elektroniske databaser.

Helse

Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen

Afghansk mynde er stort sett en sunn og frisk hund som har en sunn konstruksjon. Det ble tidligere sagt at rasen ikke hadde helseproblemer. Tradisjonelt sett har man ikke testet afghansk mynde for sykdom eller defekter, og følgelig fins det ingen oversikt eller pålitelig statistikk. Hvis man ser på gjennomsnittsalderen for afghansk mynde, så er den om lag 12 år, noe som igjen viser at dette må være en sunn rase.

Vi håper at helseundersøkelsen i regi av Norsk Myndeclubb vil kunne gi oss noen tall.

Vi har per dags dato kun en anbefaling om øyelysning av avlsdyr. Det burde også settes ett krav om AD/HD testing av avlsdyr.

Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter

I Norge har det gjennom årene vært registrert 2300 afghanere. Av disse er 42 totalt testet for AD og HD, 77 er testet for JC. Disse tallene gjelder antall tester, ikke antall hunder, da en del hunder er testet for flere sykdommer, og noen er testet flere ganger. Oppdrettere må være oppmerksom på at «ikke medfødt katarakt» kun betyr at katarakten først oppstår når hunden er voksen.

I løpet av en 10-årsperiode er dette diagnostisert og registrert:

- **30 hunder er røntgenundersøkt for HD, med disse resultatene:**
 - 21 med grad A
 - 3 med grad B
 - 2 med grad C
 - 3 med grad D
 - 1 med grad E
- **18 hunder er røntgenundersøkt for AD, med disse resultatene:**
 - 12 med grad 0
 - 1 med grad 1
 - 4 med grad 2
 - 1 med grad 3
- **42 hunder er testet for ESVO med disse resultatene:**
 - 40 intet påvist
 - 2 påvist, men ikke medfødt katarakt

Andre opplysninger

Ifølge Agria er det få hunder som blir avlivet på grunn av skjelettsykdommer. Forsikringstall basert på dødsårsak hos afghansk mynde viser at ca. 25 % av de forsikrede hundene dør av kreft.

Foreløpig tall fra NMKs helseundersøkelse rapporterer enkelte individer med tannmangel. Det er ikke nevnt i standarden hvor mange tenner en afghansk mynde skal ha, men det er viktig å ta med i betraktning ved avl at et fullt tannsett og korrekt bitt har vært viktig for rasens bruksegenskaper og overlevelse i sitt naturlige habitat. Med fullt tannsett menes 42 tenner med følgende fordeling¹:

- Overkjeven på hver side: 3 fortenner, 1 hjørnetann, 4 premolarer og 2 molarer.
- Underkjeven på hver side: 3 fortenner, 1 hjørnetann, 4 premolarer og 3 molarer.

Forekomst av reproduksjonsproblemer

Det er ikke et problem med reproduksjon hos afghansk mynde.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Langsiktige mål:

- Afghansk mynde skal fortsatt være en hund som kan løpe i høy hastighet i kupert terreng. Den må derfor være riktig bygget for å kunne være en løpshund.
- Når det gjelder å redusere andelen av hunder som dør av kreft, kan ett viktig tiltak være å avle på eldre hannhunder som har nådd høy alder uten å bli syke.

Kortsiktige mål:

- Forsøke å kartlegge tall/registreringer over allerede testede hunder
- Gå i gjennom spørreundersøkelsen blant Norsk Myndeklubbs medlemmer om deres oppfatning av helseproblematikk blant afghansk mynde.
- Myndeklubben kan anbefale testing av avlshunder for AD, HD og øyelysning.
- Bruke registreringer hos forsikringssselskap som ledd i å kartlegge sykdom/ skadeomfang.
- Vi bør studere land som f.eks. USA, der de har flere avlskrav som vi kan se på og ta i bruk her i Norge.

¹ "Lack of PM1 and M3 is scientifically proved as variability and not a known hereditary trait, hence it should no longer be considered as a disqualifying fault." (FCI Standards & Scientific Commissions, Dortmund, February 2015)

Atferd, mentalitet og bruksegenskaper

Atferdsproblemer

Hvis vi går noen tiår tilbake i tid kunne det forekomme at rasen hadde ett skarpere gemytt. Oppdrettere tok tak i det og valgte avlsdyr med omhu.

Afghaneren går for å være en av de dummeste hunderasene av alle. De som kjenner til den vet at dette ikke er tilfelle. Den burde kalles «Petter Smart» etter som den har en IQ som ligger langt over andre, både med oppfinnsomhet og kreativitet.

Afghaneren er en balansert og uredd rase som trives i mennesker og andre hunders selskap.

Det er viktig at den blir godt sosialisert fra valpestadiet og til den møte sin nye eier.

Jaktprøver, bruksprøver og mentaltester

Det østerlandske eller orientalske uttrykket er typisk for rasen. Afghaneren ser på og gjennom én. Verdig og reservert som gir et visst inntrykk av villskap.

Afghansk mynde er ingen brukshund i tradisjonell forstand. Den eneste bruksegenskapen de har er å jage i høy hastighet i kupert terreng. Rasen blir brukt til lure coursing og fungerer veldig bra til det. Denne egenskapen har ikke vært gjenstand for prøve før tidlig i 1990-årene, da noen ildsjeler i Myndeklubben og Greyhoundklubben startet lure coursing med drahjelp fra Sverige. I 2015 har 6 nye afghanske mynder tatt LC-lisens.

Prioritering og strategi for å nå målene

Afghansk mynde skal være aktiv på de fleste områder, også delta i konkurranser.

Eksteriør

Generelt

Vi vet alle at en afghaner skal være en høyreist og ganske kort hund med masse attityde og råskap, skarpe kanter, med stolt og majestetisk reisning. Hode og hale er høyt hevet under bevegelse. Hodet skal være velskåret og edelt med det karakteristiske arrogante og overlegne uttrykket, lang hals, god manke, rett sterk rygg og veldefinerte hoftebensknøler, lavt ansatt «apehale», velviklet front og bakpart, lave haser, store føtter, velutviklet kropp med dybde og fylde fremme, og velstelt, naturlig pels. En afghaner er ikke komplett uten sitt karakteristiske lange, luftige og fjærende steg, som vi dessverre ser så sjelden i dag.

En afghansk mynde er ikke en «vanlig hund», men heller ikke en karikatur! Type og attityde er av essensiell betydning for å få det rette bildet. En korrekt plassert, utfylt og velvinklet front er vanskelig å finne i mange raser – slik er det også hos afghaneren. Altfor ofte ser vi både for fremskutte og rake fronter med lite fyll mellom forbena. Pelsen skal ha korrekt struktur, og kvaliteten er langt viktigere enn kvantitet. Og igjen – korrekte og typiske bevegelser med karakter og attityde er det vi ønsker. En afghaner skal eie marken han står og beveger seg på, og skal være «kongen på haugen» – det er nettopp dette som skiller den fra øvrige raser!

Eksteriørbedømmelser

Per i dag bedømmes rasen ved utstillinger holdt av NKK og andre klubber tilsluttet NKK. Det arrangeres årlig to eller tre «myndespesialer» og en spesialutstilling for rasen arrangert av Arbeidsutvalget, der man så langt som mulig har en rasespesialist som dommer.

Overdrevne eksteriørtrekk

Det er viktig at man setter fokus på følgende:

- Fronten
- Skuldrene (bedre tilbakelagt)
- Rett, sterk overlinje
- Naturlig ringet hale
- Bevare afghanerens fine myke, effektive og duvende bevegelser
- En afghaner behøver ikke ha mye pels, bare den har pels med rett kvalitet på de rette stedene, som forklart i standarden.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Målet er å bevare det rasetypiske eksteriøret uten at dette går ut over rasens helse, og samtidig klare å forbedre noen svakheter som finnes hos rasen per i dag.

Prioritering og strategi for å nå målene

Et viktig mål er at oppdrettere av afghansk mynde er nøye med å velge avlsdyr for å forbedre feil som finnes hos rasen per i dag. Ettersom man vet at fronter er ett problem verden over, må oppdrettere passe på å velge en avlshund med sterk front til sitt oppdrett. Oppdrettere må også undersøke om det er eller har vært mye sykdom i de linjene de velger. Det er viktig å sjekke bakgrunnsmateriale veldig godt før man velger, både når det gjelder helse, mentalitet og eksteriør.

Oppsummering

Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål

Det absolutte målet er å bevare den afghanske mynden som en sunn og frisk rase. Rasen skal beholde sine særskilte detaljer. Den skal ikke deles i en utstillings- og en bruksvariant, men bevares som én type. En riktig bygd afghaner oppfyller begge disse kravene.

Plan for videre arbeid i klubben

Arbeidsutvalget og NMK skal til enhver tid ha kunnskap om rasen. Det må også være en viss forståelse på hva som er best for rasen. For å komme videre i RAS-arbeidet for afghansk mynde kan det være ønskelig med en spørreundersøkelse til eiere og oppdrettere. Dette for å kunne se eventuell utvikling i positiv og negativ retning. Klubben må da lytte til oppdrettere på den ene siden, og gi råd og veiledning på den andre siden.

Referanser

Rasestandard

1. FCI-Standard N° 228 – Afghan hound (12.12.2011)
2. Rasestandard 228: afghansk mynde, Norsk Kennel Klub (1.07.2011)
3. The Kennel Club – Breed standard: Afghan Hound (October 2009)
4. American Kennel Club – Breed standard: Afghan Hound (14. September 1948)

Kongresser

1. Afghan Hound World Congress 2014: “Afghan Hound what is typical and why” (Espen Engh)

Forsikringstall

1. Agria Dyreforsikring: Helsestatistikk av afghansk mynde (svensk populasjon 1995-2011)

Norsk Kennel Klubb

1. Etiske grunnregler for avl og oppdrett (NKK, juni 2015)
2. Avlsstrategi (NKK, juni 2015)